

Vácsi Jépont Tamás
EGY IDEGENVEZETŐ MAGÁNÉLETE

*

Utcakönyv

IV. REPISTA

„A RUGÓ, A DRÓT RÖNESZÁNSZA”

(Rep. Pista 1968)

„a lekvárral töltött
 pacsirta
 szebben dalol, mint a túrós;
 ám eszetekbe ne jusson
 megtölteni egy feketerigót”

(Icáv Haiku részlet)

REPÜLŐS PISTA a Templom (1) és Terézia (Id. ott) körzetében működött. Széttérjesztett szárnyai rémisztgették és derítették az itt lakókat.

Egy ártalmatlanul veszélyes maghasadék volt
 Hol Messerschmitt, hol MIG 5.

Még a korabeli MALÉV helyi járatait is előadta. Volt esze. Az utolsó és eleve halálraítélt városnéző légitársaság lezuhanása után, inkább csak hőlégballonokat utánzott. Fő produkcióját a fent már említett helyen, délután négykor kezdte.

Ezt megelőzően egy papírraktárban kiadó volt.

Bár lenne még egy ilyen jó Kiadó!

Héttől háromig Kiadni; négytől repülni.

Repista Krisztusi-valójában széttárt karral kerregett, brummogott és munkát okozott egy akkori (lúdbőröshangú) rádióbemondónak, miszerint:

- Az Óvári Fő utcában délután négy körül torlódás várható. Kérjük az arra gépkocsizókat, hogy repülőgépet leszállására számítsanak!

EGY NÉNI: Tetszik tudni, amikor a csattanást „láttam”, csak azt „hallom”, kiröpül egy csomó fog.

Kérem, nekem az apukája csinálta a mosolyomat. Ó de régen! De hogy a kisfiának is ennyi pót-foga lett volna?!

Kérem szépen, azt hiszik, Katalin-nővér egy szabványos öreglány? Nem! Én még a jövő héten is kislánykorom eltítkolt bűneit bánom. Szerettem a zsíroskenyeret, cukorral, ám soha nem gyóntam meg- még novícius koromban is elhallgattam - miközben annyi más tiltott dolgot magamra vállaltam. Óh Istenem, Uram!!!

De ha Pistike a Fiam lett volna... a bevallatlanok közül persze... hát akkor most belehaltam volna...

nos, hát ez a doktor úr, ez a fogcsináló... másnap már pótlásokat, harapáslenyomatokat, protézisragasztásokat vállalt.

Na és kérem, az a buszvezető még félre is rugdalta azokat a fogakat.

Amit a papa csinált a saját fiának.

Micsoda idők!

REPÜLŐS PISTÁnak több foga volt mint szárnya. Papája egy igen népszerű fogtechnikus, ki írmaját meglehetősen szégyenlendő, „Fő utcai polgár” rövid ideig a Patikaházban (Id. ott) szomszédunk volt. Ha balra tekintünk, még látjuk az épületet, a cégtáblát. Ma már ő sincs közöttünk. Sic.

Na szóval, a Repi Tojt a Tojásra.

Repi nem a mézsburok föltörésével jött a világra.

Mamácska (mint minden valamire való regényben) belehalt a szülésbe. És születése évében adott helyen nem volt inkubátor.

Én megúsztam, ő Rep volt és mostohája.

Beszélni is én vettem rá úgy hároméves korában.

Közös előszobánk (vö. társbérlet) állófogását rántottam rá. Merő véletlen! Hála és bocsánat! Ám addig egy hangot nem adott ki az Istenadta.

Ezután legalább dadogott.

Én igen megvertem szüleim révén, ám Respis szülei tátracsúccsal etettek hetekig (Plexi)

R.R ma űrhajózna a villamos elhagyott sínparjai között.

A szkafander az szkafander. És ki hallott már olyat, hogy egy néma embert elgázol egy hangos autóbusz?

Egyébként a papa által fogait arany-agyarakra cserélt vigyora vitte a máshollétbe.

A vezető vallomása szerint a napfényben megcsillanó mosoly, úgy tűnt, mintha egy jobbra kitérő jármű jelzett volna.

Mindez a Nagyposta előtt (Id. térkép) történt, mikoris nem röpködött. Ritka, tiszta tudattal ment korán kiérdemelt nyugdíját fölvenni.

Kunhalmi Ferenc (legyen megemlítve a vétlen gázoló) vallomásából:

... mire ugye én kiszállok (!) a 16 36-osból, hogy úgy lássam, mi van, hát akkor már az úgyne-

* Második folytatás

vezett Kispiacról már vagy tízen, főleg a nyugdíjasok, hát no... szedegették az aranyfogakat. Persze csak a földről. Egyet én is őrzök, igaz, az csak porcelán... A Tőstököt meg nem bánom, de előbb volt itt a Hullakocsi, minthogy megállapították volna... ugye a meghalást... hát... ennyi...

REPÜLŐS PISTA ezt a versét egy korábbi landolás után nyomta a kezembe (ha jól emlékszem, akkor IL-1 7 volt.)

csiganyom
nyálmély
pincebarátság
a patkányok sarkantyuján
örömléányok
lépcsőn lefele
moha
észak rév és dudva
szaxi bug
serceg a sliccem
álomkabát
spiritiszta főző legények
bilincs amin nincs kilincs
karabiner
és itália
kötél kábel
és házhelyadó
euróka euróna
kioldatlan kötelék kezem hátrafeszítve
térdem és zápfogam
randevúzik
a többi mint a repülők landolnak lágyan
anyatej és napolaj
mint csiganyom
és a
nyálmély

Azt tudja-e (a buszvezető vallomásából), hogy senki nem a mentőket hívta, hanem körülötte marakodtak a fogain, én meg oda akartam jutni a sérülthöz... meg kell ugye nézni, hogy intézkedést-e igényel a sérült, avagy nem... szóval még én is kaptam egy esernyővel... mert hogy föltételezték, aranyásó vagyok a lekésettek közül... nos... ám... e...

Balra! Balra nézzünk!

Mozis Nagymama azt mondja, ne barátkozz a Pistával, mert az egy csökkent kölök és nincs ki minden kezeke.

Amióta miattam tud beszélni, mindig berreg.

Re-repülő vagyok... figyelj... rererepülők...

Nemtom mi az a csökkent (ezt is meg kell kérdezni), de tegnap összemértük a kukinkat.

Sajnos az övé nagyobb.

A Dolfi bácsi előtt van egy nagy tócsa.

Makay Ida

MEGVAKÍTOM

Félve nyitok be szobádba.
A tárgy mind hideg-idegen.
A fotók arca sárga. Éles.
Nyár van. És jégkorhideget,
szívig metszöt érzek vacogón.
Ravatal-ágyadon mered
árnyad. - Halottas szobában
fátyollal, feledés-sötéttel
megvakítom a tükröket.

ÖSSZEZÚZVA

Nincs már törvény. A kőtábla összezúzva.
A csillagpercek megbomolva szállnak.
Megroppant világom tengelye.
Haláloed értelem, rend széthullása.
Nincs aki újra teremtsen. - Hiába.
Mérték és arány végleg elveszett.
Összetörve az igaz tükör.
Néma a kérdés. S mind a felelet.
Urnád hamuja havaz földön-égen.
Fekete hó. - Már mindent betemet.

A GRAVITÁCIÓTÓL ELOLDOTT

(In memoriam Pákolitz István)

Ki tudjad, „mindeneknek súlya van,”
viselted súlyát a létnek,
izzó örömeink, szenvedésnek,
az idő csillaghullásának,
a szépség nehéz fegyelmeinek.
A gravitációtól eloldott,
túl az időtlen-örök tereken,
szabadon szállsz az ég nyílt tengerében.
A vers szárnya, testetlen fény emel.

VALAHOL FÖLKELT

Még rezdületlen mind az ág.
A Naparany súlyos, tömör.
A vizek tükre megtöretlen.
Megérett nyár. Betelt öröm.
Csak néha sötétül az ég.
S átcikázik egy rejtelem,
milliárdéves félelem.
Ellobbanó gyertya, a fény.
Borzonganak a tárt virágok.
Valahol már fölkelt a szél.

Fábián László

REGGELRE lefagyott a lomb a fákról
a pödrott levél alattuk hevert
épp ott ahol tavaly is áttelelt
és megint a tavalyi szél viháncol

berkenyét és somot kökényt szedert
álmodtam vissza egy letűnt világból
amellyel többé már senki se számol
véggépp lefagyva az is ott hevert

olykor még visszatér a kedv a mámor
a szenvedéstől meggyötört levert
ember még mindig terveket kovácsol

amíg a vesztett nyárból futja mert
aztán csak egyre hull a dér a fákról
oda ahol a fagyott lomb hever

BELÁTHATATLAN változatban
rogyadoz ránk a holt idő
mindössze az a bökkenő
hogy mégsem tudjuk változatlan

milyen bugyrokából bújít elő
hol formálták miféle katlan
okádja felénk lankadatlan
és birodalma egyre nő

vagy beékelve áll szilárdan
ős otthona a végtelen
a születéstől halálra váltan

csak lessük rezzenéstelen
arccal sivár aggodalommal
meg egyéb kétes cifra lommal

OLYAN a hold mint rossz festményeken
sarlóformájú és hígan világol
éppen ilyenek ritkán látni máskor
de koraósszel gyakran pont ilyen

a Göncöl átível az út fölött
büszkén egyelőre nem hullva rúdja
nem ér még le egy csillag sem az útra
noha rég minden egész eltörött

a szem rálát a késő végtelenre
a téveszmékre végül fény derül
de mintha véggépp minden késve lenne

hitetlen is a lélek legbelül
hitetlen és a megváltás feledve
nem válaszol többé a néma űr

Igaz, ő nem nagyon szereti a vizet, inkább a madarakat nézi, de azért elég jól eljártunk így is.

Neki is van nagyija és náluk a disznóól mellett nagy, dög lótetűket lehet kiásni. Tegnap hozott.

Beletettünk egyet úszni, de nem nagyon akart.

Pis azt mondja: lálátod... Ők is rere.pülnének. ii.nkább.

Aztán beleivott a lótetűs vízbe.

Ő már látta egyszer az anyukája MÓKUSÁT, amikor fürdött.

Meg a Fehéremeséjét az oviba. Azt kétszer is.

De már nem sokáig jár velünk, mert elviszik a Gyedóba.

Mozis Nagymama szerint: hála az Istennek!

Azért viszik oda mer gyépés.

Hát most csökkent vagy gyépés?

Amikor olyan jókat lehet vele beszélgetni.

Ülünk a tócsa-pocsolya szélén a sarkunkon és...

Egyik Nagypapa, egyszer arra bicajozott, ránk köszönt: (mer a másik Nagypapa „elkezelés” miatt már nem élt)

- Na, mi van Indiánok, szélcsönd?

Ő azt mondja, hogy nem gyépés a Pista, csak MAS.

Somogyi bácsi szerint sem az órában van a hiba, hanem a rugót kell néha megtisztítani.

Egyszer kijött a boltból és olajat csöppentett a pocsinkba. Azt mondta: igaz kérem, hogy ez a legfinomabb óraolajom, DE!

FÖLÁLDOZOK KÉT CSÖPPET A SZÉPSÉG OLTÁRÁN!

És tényleg belecsöppentett a randa pocsetába és egyszerre olyan lett az egész, mint a tavaszi ég, meg amikor a moziba meggyullad a film, és Másik Nagy szabatázsról beszél.

Olyan szép lett, hogy utána nem is hugyoztunk bele.

Pedig mindig bele szoktunk, ha már megunjuk.

Azt hiszem, mégsem tűzoltó leszek vagy pap,

Hanem ÓRÁS vagy FESTŐ!

Repista azt mondja: ééén... akkkkoris rere.repülő akarrrrrok lenni!

Hát akkor ez mégis csak csökkent!

És szerintem az anyukájának nincs mókusa és az Emesének sincs kétszer mókusa. Hát vigyék is el!

Már mér kéne elröpülni a csodakér, ha itt van előttünk a pocsolyába?

Én most már, hogy megbeszéltem, mindig kapok mostoha anyukájától egy Plesz-szeletet.

De ezt a kiskonyhába kell megenni, mert az anyukája szerint: ha leviszi, elosztogatja az ágrólszakadt prolikölyköknek a Kispiacon.

Hát el!

De van, amikor egyszerűen csak elveszik tőle.

És utána még meg is hajigálják kövekkel.

Egyszer meg akartam védeni, de nem tudtam.

Úgyhogy beálltam én is hajigálni.

Pista a barátom lesz mindhalálig, de most lőttek a sütinek.

Pipistának össze van varrva a homloka, én meg otthon kaptam egy ritka nagy lelkit. INKÁBB SZÍJJAL VERTEK VOLNA MEG! Gyűlölöm Őket!

Holnap a kútnál direkt megcsípetem magam a darazsakkal.

HOLNAPI

V. A LÉPCSŐS

Hanemha nem sértem meg,
nekem nem az ital sok,
de én vagyok hozzá kevés.

(Töte XXIII. 09. 73)

Nem hazamenni nehéz, otthon maranni, az a nehéz!

(Eltetszetesni Józsi bácsi)

mit akarsz bazdmeg isten
ha azt hiszed bazdmeg
kilenc gyereket löktem föl,
tizenkét unokám van
volt mert nem kell
bazeg isten
elmegek takaróér
kell nekem féldeci bor

(Villámsujtotta Endre 1 993)

én má egyszerő mikszátkálmán unokája is lehettem
vóna, de hazaküttek az oskolábó, me nem vöt
tüzellő

(mixátkállmán unokája. Idézet)

ALÉPCSŐS (3) mint azt már a találékonyságukról ismert alkoholistáktól tudjuk, egy olyan kocsmá, melynek fölfele több foka van, mint később lefele.

Más a pincés, ott minden fordítva érvényes.

A félelmetes logika és élettapasztalat minden helynek igazi filozófusát termeli ki. Nem csoda, hogy a választékos beszédéről közismert Töte (eredetileg kőműves) egy alkalommal a földművelésben korán elaggott Józsi bácsit imígyen érintette. Szóval:

- Alighanem el tetszett esnie Józsi bácsinak.

Józsi bácsit ez esetben a föld csókolta, ám Ő csókolta már a földet eleget, megengedhette hát magának; az enyhe sárból föltekintve eme verssort:

- E, teccett vóna Apádnak, amikó anyádba verte vón... -

És alukált tovább. Az úszkáló villamosjegyek pedig úgy közelítettek és távolodtak duzzadt orrától, ahogy a levegőt szívta és fújta.

Eltetszett-Józsi bácsinak egyébként nagy híre volt elesés ügyben. Évtizedek óta volt rajta mindig valami glazúr, seb, var, nyiladék, karc. De mindig megvárta a gyógyulást, s ha már leszedhető volt a máz, elindult esni egy kapitálisat. A folytonosság hiányának folyamatosságát biztosította így.

Nem is volt a lépcsősnek a zsidó tulajon, a hucul Józsi bácsin és a sváb Tötén kívül érdelemleges magyar egyénisége.

Az enyhe nyúlszájjal megáldott Töte nálam is festett egy balga nyárvégen. Emlékszem, kedvesem (az akkori) éppen Itáliában dolgozott, és meglepetésnek szántam a felújítást. Hát sikerült, mert már szeptemberben úgy hullott a plafonról a festék, mint dermedt fáról a falevél.

Pedig Töte jó szakember volt, ám költői lélek és a kötőanyagként vásároltatott sör valahogy kimaradtatott. Ajánlottam a tejet, mint a méz egyik barátját. Meséltem a kazeinról, miközben utolsó üveg malatánkat ittuk, de Ő fölháborodoton kihúzta magát - (1 65 centi volt az lstenadta)

- Mán kérelek tisztelettel, az őseket csak ne forgassuk a sírba. A méz az egy nálam is műveltebb anyag. Tejet ő sem ihat, má, bocsánat.

Töte alulápolt élettársa, ki szintúgy a méz öntudatával bírt, kedvesmesterura után elvállalta a takarítást. A hihetetlenül széfröcskölt és tejmentes festéket egyéni módon gyűjtötte össze. Az odakészített lavórba mindenekelőtt jóízűen belealudt. Zsíros hajacskáját hínárként ringatva, ecetillatú buborékokat eregetve. És én igazán elégedett voltam.

Gyermekkorom nyárvégét hozta vissza. Amikor Nagymama befőzött és a kiskonyha megtelt az uborka, paprika és a savanyítószerek szagával.

Köszönöm, Töténé asszonyság! Mama savanyú lehelete! Ám Eltetszett-Józsi bácsi hetven év bukdcsolása után átzuhant egy másik Lépcsős bejárata elé, ahol nem kell várni a sebek behegedésére. Ott már nem sérül meg az ember. Igaz, nincs jószagú fekete föld, de a lelkek mindig puhára esnek. Áldja meg őket az Úr.

ALépcsős vendégei nagyrészt a közeli Távolasági-busz megállójából adódtak, meg a Patika sort álló betegeiből. Pálinka és szimpla, vörös és fekete. Olajszagú fapadló, bádoggal fedett pult, üvegbúra alá bezárt legyek, töpörödött zsíroskenyér, hűgyszag, béke. Gerovit és műkö.

Herczfinger bácsi valódi bőrkötényben, állandóan álmosra leeresztett szemmel feszített az ajtóban, hátra-hátra tekintgetve a betolakodóra. És öblös hangján a félhomályba dörgött:

- Nu, mit? Ott van a harmadik polcon! Vögye lé és töccsön!! A píst meg hagyja csak a pulton!

Majd elmerengett a buszmegálló meg a trafóház irányába.

Az asszonyt várta és a két lányt, kiket 20 éve látott utoljára egy ellenkező irányú vagonba gyömöszölve.

Senki sem szerette, de ő sem szeretett senkit.

Eredetileg szappangyáros volt (minő vicc!)

Azután szikvízüzemet „vitt”.

Aztán államosodott.

Nem ismerte a hitel fogalmát.

Ha nincs ölég pénce, mir gyün be? De ha má ide ötte a fene, ott van a harmadik sorba a kóser szilva, abbú vögyön, asztán isten hírive!!

A memóriája még nyolcvan éves korában is példás volt. Kétszer senki sem léphetett ugyanabba az ivóba (Na ja, a Latin Bölcsék, meg az Alkohol égető hiánya! - mondta volna Böröcsök tanár úr)

Herczfinger bácsi tudta, az orrán milliányi erecske tudatta, hogy nem hamis ő, csupán türelmetlen.

És a várakozás sok kupicát emészt.

Sírkövére félretett pénzéből a következő üzenetet íratta:

Herczfinger Izidor 1891 - 1980

és szerető felesége

Roth Amália 1910 -

gyermekai

Eszter 1932 -

Zsuzsanna 1934 -

Mert hitte, hogy hazajönnek, és ha az Ő idejük eljön, akkor fölé temetkeznek.

Rossz nyelvek szerint a boncasztalon még fölül és féláron ajánlgatta a bőrkötényét az ügyeletes dögésznek.

Mindenesetre a Lépcsőst, később vállalkozó szellemű aratók vették meg.

De ezek már nem a gabona betakarítását, sem Józsi bácsi pottyánásait és nem a Szívem Ujja Úr bánatát hordozták.

Csupán az egyre rendszertelenebbül induló buszokat és a rendszeresen előforduló járványokat.

A várt buszok pocsolóakkal övezettek, a gyógyszerár pedig betegekkal.

Nem szívderítő egyik sem.

Évezredes tapasztalattal bíró öregek mondogatták akkor.

Helyhatósági választások, mög pestis várhatók.

Az ember kopik, a Lépcsős följárója kevésbé, az emlékek pedig egyáltalán nem. Valószínűleg nincs közülük hozzánk.

Hát most meg hova jöttünk?

Nagyapa nem iszik soha!

Még disznóvágáskor sem, amit pedig illik, hogy lehet, hogy most nem önti félre a porzsölt disznó mellé?

És a bicajt is lezáratlanul hagyta!

Sőt, ferdén van a villanyoszlopnak támasztva!

Engem csak úgy leemel és egy nem nagyízü pogácsát kell szopogatnom.

PIHA!

Nagyapa pici, likőrszerűt hajt föl. De egyből!

Most Nagyapa nagy és erős és ordít.

Ilyet sem szokott csinálni.

- Tudd meg! Tudd meg fiam:

NÁLUNK OTTHON MOST TISZTASÁGI FESTÉS VAN! Érted? TISZTASÁGI!

Áh... (legyint) fölül a bicajra, aminek hátsó ülésén jöttem, és... hé... nagya... itthagytam

Most vagy elfelejtett, vagy nem is Ő volt...

Az utóbbi azért tetszik nekem, mert ha nagy leszek, én is inni fogok.

És minden unokámat legalább egyszer valahol OTT hagyom.

Akárhol.

Csak legyenek!!

Hű! Mekkora ramazuri volt otthon!

Anya azt kiabálta: Apukám! Öreg korodra boldulsz meg!

Hol a kölyök!

Persze meg lettem találva.

Egy bácsit néztem, aki örökké elesett.

Vagy négyszer-ötször a földhöz verte magát.

Na, ezeknél meg nagytakarítás lehet.

A Zsidó bácsi, aki Nagypának is adott inni, azt mondja, miután kilódította: ha ez egy nap hatszor nem csókolja meg a földet, elmegy az orvoshoz fölírni valamit szédülésre. Józsi bácsinak betegsége a „gravitáció” (ezt megnéztem Nagyapa egyik szótárában)

JÓ SZÓ!

Amikor Apa nem vett mentolos-cukrot, én is megpróbáltam földhözvágni magam, de nem volt gravitáció.

Csak elverték.

Józsi bácsit senki nem verte meg. Sőt, még segíteni is akaródzott egy ember. Na, kettő!

Úgyhogy, ha nagy leszek, Józsi bácsi leszek!

Akkor próbáljanak, teszem azt (ezt Dolfi bácsitól tanultam) kiporolni!

(Folytatjuk)